

Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право
УДК 342. 9: 347 (77+78)

Коротун Олена Миколаївна

кандидат юридичних наук, докторант

Науково-дослідного інституту публічного права

Коротун Елена Николаевна

кандидат юридических наук, докторант

Научно-исследовательского института публичного права

Korotun Olena

Doctor of Law, Doctoral Student of the

Public Law Research Institute

**РОЛЬ ПРАВОВИХ АКТИВ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ОХОРОНИ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ
РОЛЬ ПРАВОВЫХ АКТОВ УПРАВЛЕНИЕ В СФЕРЕ ОБЕСПЕЧЕНИЯ
ОХРАНЫ ПРАВ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ
THE ROLE OF LEGAL ACTS OF MANAGEMENT IN THE FIELD OF
PROTECTION OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS**

Анотація. Провідною формою управлінської діяльності суб'єктів публічної адміністрації у сфері забезпечення охорони прав суб'єктів інтелектуальної власності є прийняття правових актів управління, які в залежності від суб'єкта управлінської діяльності можуть характеризуватися різноманітними юридичними ознаками за допомогою яких досягається упорядкованість адміністративно-правових відносин, їх розвиток у сфері охорони прав інтелектуальної власності.

Державний вплив на впорядкування суспільних відносин у досліджуваній сфері здійснюється відповідно до встановлених прав і обов'язків, які неминуче пов'язані з виданням правових актів управління, проте сучасні тенденції правового регулювання не завжди враховують об'єктивну закономірність щодо забезпечення належної охорони прав, які стосуються окремих правових режимів об'єктів інтелектуальної власності, при виданні актів управління суб'єкти публічної адміністрації не завжди беруть до уваги практичну складову, яка є гарантом забезпечення охорони права інтелектуальної власності, що у подальшому позначається на якості правових актів управління, їх впливу на підпорядкованих об'єктів.

Значна кількість суб'єктів публічної адміністрації і різноманітність об'єктів права інтелектуальної власності, потребують видання різних правових актів управління, дає підстави для класифікації таких актів, як основних правових форм управлінської діяльності публічної адміністрації.

Ключові слова: *правові акти, управління, інтелектуальна власність.*

Аннотація. *Ведущей формой управленческой деятельности субъектов публичной администрации в сфере обеспечения охраны прав субъектов интеллектуальной собственности является принятие правовых актов управления, в зависимости от субъекта управленческой деятельности могут характеризоваться различными юридическими признаками с помощью которых достигается упорядоченность административно-правовых отношений, их развитие в сфере охраны прав интеллектуальной собственности.*

Государственное воздействие на упорядочение общественных отношений в исследуемой сфере осуществляется в соответствии с установленными прав и обязанностей, которые неизбежно связаны с изданием

правовых актов управления, однако современные тенденции правового регулирования не всегда учитывают объективную закономерность по обеспечению надлежащей охраны прав, касающихся отдельных правовых режимов объектов интеллектуальной собственности, при издании актов управления субъекты публичной администрации не всегда принимают во внимание практическую составляющую, которая является гарантом обеспечения охраны прав интеллектуальной собственности, в дальнейшем сказывается на качестве правовых актов управления, их влияния на подчиненных объектов.

Значительное количество субъектов публичной администрации и разнообразие объектов права интеллектуальной собственности, требующие издания различных правовых актов управления, дает основания для классификации таких актов, как основных правовых форм управленческой деятельности публичной администрации.

Ключевые слова: правовые акты, управление, интеллектуальная собственность.

Summary. *The leading form of management of public administration entities in the field of protection of intellectual property rights is the adoption of legal acts of management, which, depending on the subject of management, can be characterized by a variety of legal features through which the orderliness of administrative and legal relations is achieved. development in the field of protection of intellectual property rights.*

State influence on the regulation of public relations in the research area is carried out in accordance with the established rights and obligations, which are inevitably associated with the issuance of legal acts of management, but current trends in legal regulation do not always take into account the objective law to ensure the

proper protection of rights that relate to certain legal regimes of intellectual property objects, when issuing management acts, public administration entities do not always take into account the practical component that is the guarantor of fostering the protection of intellectual property rights, which in the future affects the quality of legal acts, their influence on subordinated objects.

A large number of public administration entities and a variety of intellectual property objects require the issuance of various legal acts of management, giving grounds for classification of such acts as the main legal forms of public administration management activity.

Key words: *legal acts, management, intellectual property.*

Постановка проблеми. Серед забезпечувального блоку реалізації адміністративно-правових та організаційних форм і методів у сфері забезпечення охорони прав суб'єктів інтелектуальної власності важливе значення має видання правових управління. За допомогою правових актів управління реалізуються характерні особливості специфічної діяльності публічної адміністрації, її посадових осіб, які через реалізацію завдань, функційних повноважень та компетенції, у встановлених межах здійснюють безпосередній вплив на підпорядковані їм органи, громадян та юридичних осіб.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання поняття і види правових актів управління, вимоги, які ставляться до них досліджувало багато вітчизняних і зарубіжних вчених, серед яких варто відзначити Д. М. Бахраха, Р. Ф. Васильєва, В.В. Галунька, Ю. І. Крегула, В. І. Курила, В. К. Колпакова, О. П. Орлюк, О. П. Світличного, С. Г. Стеценка та ін. Проте питання дослідження правових актів управління у сфері забезпечення охорони прав інтелектуальної власності в науці адміністративного права є малодослідженими.

Формування цілей статті полягає у дослідженні видів правових актів управління та визначення кола уповноважених суб'єктів публічної адміністрації у сфері забезпечення охорони прав інтелектуальної власності.

Виклад основного матеріалу. Нагальною науковою і практичною проблемою є розкриття особливостей адміністративно-правового забезпечення охорони прав суб'єктів інтелектуальної власності, яке під впливом правотворчих дій з прикладних аспектів характеризуються низкою проблем у правозастосуванні, не останнє місце серед яких займає питання видання правових актів управління.

Вказані процеси, як наголошує О. П. Світличний супроводжуються швидким розвитком законодавства у сфері інтелектуальної власності, що проявляється у перманентному процесі появи нових нормативно-правових актів [1, с. 6].

Зважаючи на викладене, діяльність суб'єктів публічної адміністрації у сфері забезпечення охорони прав суб'єктів інтелектуальної власності проявляється у конкретних взаємозв'язках, завдяки яким управлінська діяльність набуває певних форм і методів. Провідною формою управлінської діяльності є прийняття суб'єктами публічної адміністрації правових актів управління.

За суб'єктами права видання актів їх класифікують на акти, які видають Президент України, Кабінет Міністрів України, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади. Зокрема, Конституції України, згідно зі ст. 117 якої Кабінет Міністрів України в межах своєї компетенції видає постанови і розпорядження, які є обов'язковими до виконання. Нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України, міністерств та інших центральних органів виконавчої влади підлягають реєстрації в порядку, встановленому законом [2].

Відповідно до частини другої ст. 1 Закону України №3166-VI від 17. 03. 2011 р. «Про центральні органи виконавчої влади» міністерства забезпечують формування та реалізують державну політику в одній чи декількох сферах, інші центральні органи виконавчої влади виконують окремі функції з реалізації державної політики [3].

Основними актами управління міністерств є накази. Про це зазначено в частині другій ст. 15 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади», згідно з якою накази міністерства, видані в межах його повноважень, є обов'язковими для виконання центральними органами виконавчої влади, їх територіальними органами, місцевими державними адміністраціями, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами і організаціями всіх форм власності та громадянами [3].

У зв'язку з наведеним розглянемо деякі накази Мінекономрозвитку, зокрема, наказ яким затверджено Положення про Апеляційну палату Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 19.02.2019 р. № 263 [4]. Цей нормативний акт зобов'язує забезпечити охорону прав і законних інтересів майбутніх суб'єктів інтелектуальної власності, його дія поширюється на не підпорядкованих міністерству підприємства, установи і організації, а також на громадян, тоді як наказом «Про внесення змін до Апеляційної палати Міністерство економічного розвитку і торгівлі України» від 04.09. 2018 р. №1248 [5] є обов'язковим для підпорядкованих суб'єктів правовідносин у сфері інтелектуальної власності.

Суб'єктами видання актів управління у сфері інтелектуальної власності є й інші суб'єкти публічної адміністрації. Наказом «Про затвердження Порядку надання платних послуг Державним підприємством «Український інститут

промислової власності» від 27.12.2006 р. №85 , Укрпатент в межах визначених поноважень з метою забезпечення фізичних та юридичних осіб послугами, пов'язаними з набуттям, здійсненням та захистом прав на об'єкти промислової власності, надає відповідні послуги у цій сфері [6].

Зазначений нормативний акт адресований як безпосередньо підлеглим суб'єктам, так і об'єктам у сфері функціонального впливу суб'єкта публічної адміністрації. Інший наказ Міністерства науки і освіти України від 15.04.2005 р. № 228, яким затверджено Порядок визнання знака добре відомим в Україні Апеляційною палатою Державного департаменту інтелектуальної власності забезпечує охорону прав і законних інтересів суб'єктів інтелектуальної власності на знак (торговельну марку) [7].

Суб'єктом прийняття актів управління є державні адміністрації. Наприклад, розпорядженням голови Монастирської районної державної адміністрації Тернопільської області затверджено Положення про управління агропромислового розвитку районної державної адміністрації від 19.06. 2013 р. № 191-од, на Управління агропромислового розвитку Монастирської районної державної адміністрації, яке є структурним підрозділом районної державної адміністрації, підпорядковане голові районної державної адміністрації, підзвітне і підконтрольне Департаменту агропромислового розвитку облдержадміністрації, покладено завдання забезпечити реалізацію державної політики у сферах охорони прав на сорти рослин та селекційно-племінної роботи в тваринництві і наділено відповідними правами [8].

До цього можна додати, що дія розпорядження як адміністративного акта поширюється в межах територіальної діяльності цього органу.

Керуючись у своїй діяльності відповідними нормативно-правовими актами, що визначають їх завдання, суб'єкти публічної адміністрації в межах

визначених повноважень обирають ті форми, які видаються найбільш ефективними і доцільними для виконання поставлених завдань.

Під час виконання практичних завдань Мінекономрозвитку діє у правовій формі і видає нормативно-правові акти публічного управління. На це прямо вказує п. 9 ст. 4 Положення про Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. Накази Мінекономрозвитку, видані в межах повноважень, передбачених законом, є обов'язковими для виконання центральними органами виконавчої влади, їх територіальними органами, місцевими державними адміністраціями, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності та громадянами [9].

Таким нормативним актом у сфері інтелектуальної власності є наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 13.02. 2019 р. № 217, яким затверджено Інструкцію з оформлення державними інспекторами з питань інтелектуальної власності Міністерства економічного розвитку і торгівлі України матеріалів про адміністративні правопорушення [10]. Цей нормативний акт спричиняє певні юридичні наслідки, веде до змін адміністративних правовідносин.

Суттєву роль в охороні права інтелектуальної власності відіграють суспільні акти суб'єктів публічної адміністрації. Прикладом такого виду актів є спільний наказ Міністерства охорони здоров'я України і Національної академії правових наук України «Про утворення робочої групи з питань інтелектуальної власності та доступу до лікарських засобів» від 28.09.2012 р. № 165/1. Зазначена робоча група створена з метою розробки наукових та практичних рекомендацій щодо забезпечення реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я та інтелектуальної власності задля забезпечення доступу до

ефективних, безпечних та економічно доступних лікарських засобів, оптимізації процесу закупівель та посилення цінової конкуренції механізмами права інтелектуальної власності, а також визначення напрямів діяльності у сфері розробки та удосконалення чинного законодавства України з урахуванням зобов'язань, взятих у рамках міжнародних договорів, які містять положення щодо правової охорони інтелектуальної власності. Вона має право одержувати в установленому законодавством порядку від органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій усіх форм власності інформацію, необхідну для виконання покладених на неї завдань [11].

Особливу категорію нормативних актів публічної адміністрації становлять індивідуальні адміністративні акти. Конкретним прикладом є наказ Мінекономрозвитку «Деякі питання організації діяльності у сфері інтелектуальної власності» від 18.05.2017 р. № 730. Він дає право підпису охоронних документів на об'єкти інтелектуальної власності заступнику Міністра економічного розвитку і торгівлі України, а в разі його відсутності – директору департаменту інтелектуальної власності Міністерства економічного розвитку і торгівлі України; висновки експертизи про видачу патенту України на секретний винахід, секретну корисну модель (рішення про видачу охоронного документа) державному секретарю Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, а в разі його відсутності – особі, яка виконує його обов'язки; висновки експертизи (рішення про видачу охоронного документа), директору департаменту інтелектуальної власності Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, а в разі його відсутності – особі, яка виконує його обов'язки [12]. Цей індивідуальний адміністративний акт адресований

персоніфікованим підлеглим особам, стосується конкретних осіб, їх прав і обов'язків у сфері охорони інтелектуальної власності.

Значна частина діяльності Мінекономрозвитку є організаційною, не породжує, не змінює та не припиняє адміністративних правовідносин і не викликає юридичних наслідків. Наприклад, меморандум, підписаний Державною службою інтелектуальної власності України та Відомством Данії з патентів і торговельних марок, покликаний створити механізми регулярного обміну інформацією для спільної організації заходів зі співробітництва у сфері інтелектуальної власності [13].

Отже, нормативно-правові акти публічної адміністрації приймаються в межах компетенції, у певній формі, мають юридичну природу і є обов'язковими для її адресатів. У цьому контексті є доречно зазначити, що суттєвий вплив на діяльність публічної адміністрації має визначений нормативно-правовими актами зміст компетенції та характер покладених на суб'єкта управління функцій.

Висновки. Різновиди наведених актів щодо забезпечення охорони прав суб'єктів інтелектуальної власності дають підстави розрізняти такі основні правові форми управлінської діяльності публічної адміністрації як видання адміністративних актів управління; видання індивідуальних адміністративних актів управління; видання спільних адміністративних актів управління; укладання адміністративних договорів (надання послуг); здійснення інших юридично значущих дій, спрямованих на охорону прав власників та інших учасників правовідносин у сфері інтелектуальної власності.

Зазначені акти можна поділити: за суб'єктами видання: акти міністерств; акти державних служб (агенств); акти державних адміністрацій; акти державних підприємств; за правовою формою вираження: накази,

розпорядження, меморандуми; за сферою правового регулювання: відомчі та міжвідомчі акти; за територіальною сферою застосування: внутрішні і зовнішні (міжнародні); за суб'єктивним складом прийняття актів: одноособові акти; спільні акти (прийняті декількома органами публічної адміністрації).

Література:

1. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності: Підручник. Вид. 2, змін. і доп. К.: НУБіП України, 2017. 355 с.
2. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. 254к/ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
3. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 р. 3166-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. №38. Ст. 385.
4. Положення про Апеляційну палату Міністерства економічного розвитку і торгівлі України: наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 19.02.2019 р. № 263. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0284-19>
5. Про внесення змін до Апеляційної палати Міністерство економічного розвитку і торгівлі України: наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 04.09.2018 р. №1248. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
6. Про затвердження Порядку надання платних послуг ДП «Український інститут промислової власності»: наказ Державного підприємства «Український інститут промислової власності» від 27.12.2006 р. №85 (в редакції наказу №152 від 30.07.2015). URL: <https://mukrpatent.org/uk/articles/services>
7. Про затвердження Порядку визнання знака добре відомим в Україні Апеляційною палатою Державного департаменту інтелектуальної

- власності : наказ Міністерства науки і освіти України від 15.04.2005 р. №228. (в редакції наказу № 578 від 14.06.2011). URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/](https://zakon.rada.gov.ua/)
8. Положення про управління агропромислового розвитку районної державної адміністрації: розпорядження голови Монастирської районної державної адміністрації Тернопільської області № 191-од від 19.06. 2013 р. URL: www.oda.te.gov.ua/data/upload/catalog/monastyrska/ua/
  9. Положення про Міністерство економічного розвитку і торгівлі України: постанова Кабінету Міністрів України № 459 від 20.08.2014 р. (в редакції постанови № 323 від 25.04.2018). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
  - 10.Про затвердження Інструкції з оформлення державними інспекторами з питань інтелектуальної власності Міністерства економічного розвитку і торгівлі України матеріалів про адміністративні правопорушення: наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України № 217 від 13.02. 2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0251-19>
  - 11.Про утворення робочої групи з питань інтелектуальної власності та доступу до лікарських засобів: наказ Міністерства охорони здоров'я України і Національної академії правових наук України від 28.09.2012 р. № 165/1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0759282-12/sp:max100>
  - 12.Деякі питання організації діяльності у сфері інтелектуальної власності: наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України №730 від 18.05.2017 р. (в редакції наказу № 773 від 03.05.2019). URL: <https://law.rada.gov.ua/rada/show/v0730731-17>
  - 13.Меморандум про взаєморозуміння між Державною службою інтелектуальної власності України та Відомством Данії з патентів і торговельних марок від 11.10.2011 р. URL:

<http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=315b23a9-beef-472e-9886-86bfce49de24&title=MizhnarodniDogovoriMizhvidomchogoKharakteru>

References

1. Svetlichny, O.P. (2017). Intellectual property law: A textbook. Kind. 2, change. and ext. K. : NULES of Ukraine, 2017. 355 p.
2. Constitution of Ukraine (1996): adopted at the fifth session of the Verkhovna Rada of Ukraine on June 28, 1996, 254k / BP. Information of the Verkhovna Rada of Ukraine. 1996. No. 30. Art. 141.
3. On Central Executive Bodies (2011): Law of Ukraine of 17.03.2011. 3166-VI. Information of the Verkhovna Rada of Ukraine. 2011. №38. Art. 385.
4. Regulation on the Chamber of Appeal of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2019): Order of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine dated 26.02.2019 № 263. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0284-19>
5. On Amendments to the Chamber of Appeal Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2018): Order of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine dated 04.09. 2018 № 1248 URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ME180931.html
6. On approval of the Procedure for rendering paid services of SE “Ukrainian Institute of Industrial Property” (2006): Order of the State Enterprise “Ukrainian Institute of Industrial Property” № 85 of December 27, 2006 (in the version of Order # 152 of July 30, 2015). URL: <https://mukrpatent.org/uk/articles/services>
7. On Approval of the Procedure for Recognition of a Mark Well Known in Ukraine by the Appellate Chamber of the State Department of Intellectual Property (2005): Order of the Ministry of Science and Education of Ukraine №

- 228 dated April 15, 2005 (version of the Order No. 578 dated June 14, 2011).
URL: <https://law.rada.gov.ua/laws/show/z0471-05>
8. Regulation on the Management of Agro-Industrial Development of the District State Administration (2013): Order of the Head of the Monastyr District State Administration of Ternopil Region №. 191-od of 19.06. 2013 URL: www.oda.te.gov.ua/data/upload/catalog/monastyriska/en/
  9. Regulation on the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2014): resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine № 459 of 08.20.2014 (as amended by resolution № 323 of April 25, 2018). URL: <https://law.work.gov.ua/laws/show/459-2014-n>
  10. On approval of the Instruction on registration of administrative offenses by the State Intellectual Property Inspectors of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2019): Order of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine № 217 of 13.02. 2019 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0251-19>
  11. On the establishment of a working group on intellectual property and access to medicines (2012): Order N№. 165/1 of the Ministry of Health of Ukraine and the National Academy of Legal Sciences of Ukraine dated September 28, 2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0759282-12/sp:max100>
  12. Some issues related to the organization of activities in the field of intellectual property (2017): Order of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine №. 730 dated May 18, 2017 (edition of Order №. 773 dated May 3, 2019). URL: <https://law.rada.gov.ua/rada/show/>
  13. Memorandum of Understanding between the State Intellectual Property Service of Ukraine and the Danish Patent and Trademark Office of 11.10.2011 URL:

International scientific journal "Internauka." Series: "Juridical Sciences"
<http://www.inter-nauka.com/magazine/law/>

<http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=315b23a9-beef-472e-9886-86bfce49de24&title=MizhnarodniDogovoriMizhvidomchogoKharakteru>

International scientific journal "Internauka." Series: "Juridical Sciences"
<http://www.inter-nauka.com/magazine/law/>